

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра філософії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДЗ.01 ФІЛОСОФІЯ (методи формування наукового знання)

Спеціальність 011 Наука про освіту (педагогіка вищої школи)

Історико-філософський факультет

2016 – 2017 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Історико-філософський код 02136654
Начальний відділ
моніторингу якості освіти

Програма № 3332

Жильцов
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

№ _____ 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни ОД3.01 «ФІЛОСОФІЯ (методи формування наукового знання)» для студентів зі спеціальності 011 «Наука про освіту» (педагогіка вищої школи)

Обов'язкова дисципліна

Розробник:

Тур Микола Григорович, доктор філософських наук, професор кафедри філософії історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії
Протокол № 2 « 9 » вересня 2016 року

Завідувач кафедри філософії
доктор філософських наук, професор

Ломачинська І.М.

Лаврик С.В. Зав

© Тур М.Г., 2016

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	011 «Наука про освіту» (педагогіка вищої школи)	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - <i>не передбачено</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	4 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		4 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		20 год.	20 год.
		Модульний контроль – 2 год. Семестровий контроль 30 год.	
		Вид контролю: Іспит, оцінка за шкалою ECTS та в національній системі оцінювання	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи для денної форми навчання становить (%):

- для денної форми навчання 100%;
- для заочної форми навчання 100 %

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія (методи формування наукового знання)» є ознайомлення магістрів з теоретичними основами знань з питань методології науково-дослідної роботи, щоб на цій основі сформувати у них здібності до творчого мислення, науково-теоретичного аналізу практичних завдань у сфері професійної діяльності і на цій основі здатності до проведення ефективних наукових досліджень.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Філософія (методи формування наукового знання)» є озброєння магістрів системою знань про методологію здійснення всебічного аналізу будь-якого предмету дослідження, вміннями відбирати та аналізувати необхідну інформацію, формулювати та застосовувати науковий апарат в практиці наукового пошуку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен:

знати :

- основні моделі співвідношення філософії і окремих наук;
- функції філософії у науковому пізнанні;
- категоріальний апарат наукового пізнання та наукового дослідження;
- зміст головних моделей наукової діяльності (емпіризм, теоретизм, проблематизм);
- структуру теоретичного рівня наукового пізнання;
- критерії демаркації наукового і ненаукового знання;
- класифікацію наукових методів за метою, ознакою способу реалізації та функціональними можливостями;
- зміст, структуру та функції фундаментальної (філософської) методології;
- загальнонаукову методологію: основні принципи наукового дослідження
- конкретно-наукову методологію: головні напрями методологічних (концептуальних) засад наукового дослідження;
- особливості розвитку наукового знання на сучасному етапі;
- особливості соціально-гуманітарного пізнання;
- етичні принципи здійснення наукового дослідження

вміти :

- формулювати тему, мету та завдання наукового дослідження;
- формулювати гіпотезу наукового дослідження;
- свідомо застосовувати основні методи, прийоми та форми наукової роботи;
- вільно орієнтуватися в методологічних принципах наукового пізнання;
- чітко визначати та послідовно застосовувати методологію та притаманні їй методи у власних наукових розробках та дослідженнях;
- здійснювати пошук та накопичення наукової інформації, а також її ефективно обробляти.
- аналізувати наукове знання за шкалою різних концептуальних моделей істини;
- застосовувати логічні методи дослідження: аналіз, синтез, дедукції та індукцію;
- застосовувати методи наукової індукції для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами соціальної дійсності;
- застосовувати термінологічний метод для аналізу понять;

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Місце та роль філософії в науковому пізнанні

Тема 1. Наука і філософія: співвідношення та співпраця

Поняття філософії як знання про універсальні засади суцього. Наука як специфічний тип знання. Критерії науковості знання та їх трансформації відповідно історичним моделям науки. Особливості критеріальних ознак сучасної науки: предметність та об'єктивність, системність, логічна доведеність, емпірична обґрунтованість. Суть науки як пізнавальної діяльності. Структура наукової діяльності: суб'єкт, об'єкт, предмет пізнання, засоби і методи пізнання, результати пізнання, наукові факти. Основні моделі наукової діяльності: емпіризм, теоретизм, проблематизм. Головні підходи періодизації та класифікації наук. Сучасна класифікація наук за плюральністю ознак: за предметом і методом (природознавчі, суспільствознавчі, гуманітарні), за ступенем віддаленості від практики (фундаментальні та прикладні). Основні моделі співвідношення філософії і окремих наук. Функції філософії у науковому пізнанні.

Тема 2. Структура наукового знання та його критерії

Поняття знання. Вихідні передумови епістемологічної концепції знання як "здоровий глузд": істина, переконання, прийнятність. Види знань: знання компетенція, знання-знайомство, знання "що", інформація. Класичний фундаменталізм та його види: раціоналістичний та емпіричний. Сучасна класифікація знань: перцептивне (відчуття) знання, повсякденний досвід (здоровий глузд), наукове знання. Поняття наївного реалізму – як епістемологічної настанови здорового глузду. Критерії наукового знання. Атрибутивні ознаки хорошої теорії за Т.Куном

Змістовий модуль 2. *Методологія наукового пізнання*

Тема №4. Методологічні засади наукового пошуку

Алгоритм наукової діяльності. Поняття наукового методу. Система наукових методів. Загальнонаукові методи дослідження. Конкретно-наукові методи. Спеціальні (ефективні у фаховій царині) методи дослідження. Методи теоретичного пізнання. Експериментальні методи. Дедуктивний метод. Індуктивний метод. Метод за аналогією. Метод моделювання.

Поняття наукової методології. Філософські принципи наукового дослідження. Прийоми і форми наукового дослідження. Специфічні відмінності методології природничих і соціогуманітарних наук.

Тема №4. Проблематика сучасної методології наукового пізнання

Основні підходи сучасної методології науки. Моделі нормативного підходу: дедуктивного раціоналізму (Р.Декарт), індуктивізму (Ф.Бекон), верифікаційна модель логічного позитивізму, фальсифікаціоністська модель К.Поппера.

Методологічні засади історичного підходу. Праця Т.Куна «Структура наукових революцій» та її основні поняття: «нормальна наука», «парадигма», «наукова революція», «наукова спільнота». Методологія науково-дослідницьких програма І.Лакатоса та її основні концепти: жорстке ядро програми, позитивна та негативна евристики програми, критерій раціональної оцінки «прогресу»/«регресу» програми. Еволюційна модель розвитку науки С.Тулміна.

Методологічні труднощі сучасної методології. Поняття релятивізму як епістемологічної позиції. Операціоналізм Персі У.Бріджмена. Релятивізм В. Куайна та його концепція онтологічної відносності. Радикальний релятивізм (анархізм) П. Фейерабенда. Специфічні відмінності методології природничих і гуманітарних наук.

4. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Тематика	Всього	Лекції	Сем	СРС	МКР	Семестр. Контроль
Змістовий модуль I. Місце та роль філософії в науковому пізнанні							
1.	Тема 1. Роль та місце філософії у науковому пізнанні	8	2	1	5		
2.	Тема 2. Структура наукового знання та його критерії	6	-	1	5		
Разом за модуль		14	2	2	10		
Змістовий модуль II. Методологія наукового пізнання							
3.	Тема 3. Методологічні засади наукового пошуку	8	2	1	5		
4.	Тема 4. Проблематика сучасної методології наукового пізнання	6	-	1	5		
5.	МКР	2				2	
Разом за модуль		16	2	2	10	2	
Семестровий контроль							30
Разом:		60	4	4	20	2	30

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Тематика семінарів	Год
1.	Тема 1. Філософія і наука: моделі співвідношення 1. Історичні моделі співвідношення філософського і наукового знання 2. Місце філософії в науковому пізнання 3. Функції філософії в науці 4. Структура та специфіка наукового знання 5. Ідеали науковості: проблема демаркації наукового знання	2
2.	Тема №2. Методологія наукового пошуку 1. Поняття методу та методики пізнавальної діяльності 2. Система (класифікація) наукових методів 3. Поняття про наукову методологію: а) філософські принципи наукового дослідження; б) загальнонаукова методологія в) конкретно-наукова методологія г) пізнавальні прийоми та логічні форми наукового пізнання 4. Методологічні новації на сучасному (постнекласичному) етапі розвитку наукового пізнання 5. Специфіка соціогуманітарного пізнання	2

	Разом:	4

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Модуль 1.		10	5
1	<p>Завдання для самостійного опрацювання до теми 1: Скласти детальний структурний план одного із першоджерел (Іванов В. Контент-аналіз як формалізований метод дослідження документів // Філософська і соціологічна думка. – 1994. - №3-4. – С.211-224).</p> <p>При цьому мають бути зазначені:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключеві поняття праці та розкрито їх зміст в рамках тексту 2. Вказати головні ідеї, що відстоює автор праці. Водночас принаймні одну з них слід підтримати або піддати критиці на основі власної аргументації. 	5	3
2	<p>Завдання для самостійного опрацювання до теми 2: <u>Письмово відпрацювати питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка соціального пізнання 2. Роз'яснення, розуміння та інтерпретація в соціальних і гуманітарних науках. 3. Нова парадигма соціальної методології <p><u>Література:</u> Джегутанов Б. К., Стрельченко В. И., Балахонский В. В., Хон Г. Н. История и философия науки Учебное пособие для аспирантов. — СПб Питер, 2006. – Ч.І. – Гл.IV. – С.230-262.</p>	5	2
Модуль 2.		10	5
4	<p>Завдання для самостійного опрацювання тем 3 та 4 Сформулювати у фаховій (освітньо-педагогічній) галузі тему дослідження та здійснити її розробку за наступними пунктами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити актуальність її 2. Ступінь присутності (розробки) в освітньо-педагогічному дискурсі 3. Сформулювати об'єкт, предмет та мету дослідження 4. Визначити методологічні засади дослідження 5. Скласти план дослідження (2-3 пункти, які містять 2-3 підпункти) 6. Навести список літературних джерел (20 – 30 пунктів) 	10	5
Разом		20	10

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачені

Навчально-методична карта дисципліни «Філософія (методи форм. наук. знань)»

для підготовки магістрів зі спеціальності 011 «Наука про освіту» (педагогіка вищої школи)

Разом: 30 год., лекції – 4 год., семінарські – 4 год., самостійна робота – 20 год., модульний контроль – 2 год.

Тиждень				
Модулі	Змістовий модуль I (17 балів)		Змістовий модуль II (42 бали)	
Назва модуля	Місце та роль філософії в науковому пізнанні		Методологія наукового пізнання	
Кількість балів за модуль	бали		Бал	
Теми	1	2	1	2
Теми Лекцій	Роль та місце філософії у науковому пізнанні	-	Методологічні засади укового пошуку	
Бали за відв. лекцій	1	-	1	-
Теми семінарських занять	Філософія і наука: моделі співвідношення		Методологія наукового пошуку	
Бали за відвід. семінар. занять	1		1	
Бали за роботу на семінар. занятті	10		10	
Бали за сам. роботу	5		5	
Види поточного контролю	-		Модульна контрольна робота - 25 балів	
Підсумковий контроль	ЗАЛІК (Всього 59 балів)			

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний матеріал опрацьовується магістрами під час лекцій, семінарських занять, консультацій і самостійно у вигляді конспектування рекомендованої літератури з теми.

10.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *вербальні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, консультації, бесіди, обговорення самостійних робіт;

- *візуальні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація PowerPoint – презентацій.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з літературними джерелами, виконання персональних завдань.

10.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії;

- створення ситуації пізнавальної новизни;

- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Рівень знань перевіряється методом опитування на семінарах, консультаціях, письмово у вигляді модульних контрольних робіт (тестування) та підсумкового контролю у формі відповіді на екзаменаційний білет під час іспиту.

Контрольні питання

1. Основні моделі співвідношення філософії і окремих наук (загальна характеристика)
2. Сутність метафізичної моделі співвідношення науки і філософії та її головні форми
3. Сутність діалектичної моделі співвідношення науки і філософії та її головні форми
4. Онтологічна функція філософії в науковому пізнанні
5. Зміст гносеологічної функції філософії в науковому пізнанні
6. Зміст методологічної функції філософії в науковому пізнанні
7. Зміст світоглядної функції філософії в науковому пізнанні
8. Сутність селективної функції філософії в науковому пізнанні
9. Місце філософії в науковому пізнанні: загальна характеристика
10. Зміст світоглядної функції філософії в науковому пізнанні
11. Сутність евристичної функції філософії в науковому пізнанні
12. Поняття науки як специфічної форми знання. Проблема демаркації (критерії науковості)
13. Поняття наукової діяльності, її визначні риси та структурні компоненти
14. Головні моделі наукової діяльності (емпіризм, теоретизм, проблематизм)
15. Структурні компоненти теоретичного рівня наукового знання

16. Поняття наукового факту: фактуалізм та теоретизм
17. Теорія як форма наукового знання та її структурні компоненти
18. Поняття наукового закону. Класифікація законів науки
19. Гіпотеза як форма теоретичного знання
20. Історичний підхід до тлумачення наукового знання: концепція нормальної науки Т.Куна
21. Поняття наукової парадигми та наукової матриці
22. Поняття наукового методу та методики пізнання
23. Класифікація наукових методів за метою
24. Класифікація наукових методів за ознакою способу реалізації та функціональними можливостями
25. Методи емпіричного рівня дослідження
26. Методи теоретичного рівня дослідження (сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізації, формалізації)
27. Евристичні методи дослідження: метод експертних оцінок
28. Поняття методології наукового пошуку та її рівні: загальна характеристика
29. Зміст, структура та функції фундаментальної (філософської) методології
30. Загальнонаукова методологія: основні принципи наукового дослідження
31. Конкретно-наукова методологія: головні напрями методологічних (концептуальних) засад наукового дослідження
32. Логічні методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції
33. Головні способи встановлення причинно-наслідкового зв'язку (методи наукової індукції)
34. Методологічні новації наукового пошуку на сучасному етапі розвитку науки
35. Особливості розвитку наукового знання на сучасному етапі: класифікація критеріїв оцінки наукових концепцій М.Бунге
36. Методологія науково-дослідницьких програм І.Лакатоса та її основні концепти
37. Еволюційна модель розвитку науки С.Тулміна
38. Радикальний релятивізм (анархізм) П. Фейєрабенда
39. Особливості соціально-гуманітарного пізнання
40. Етичні принципи наукового дослідження

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ МАГІСТРИ

№ п/п	Вид діяльності	Кількість одиниць	Кількість рейтингових балів за одну одиницю	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	2	1	2
2	Відвідування семінарських занять	2	1	2
4	Робота на семінарському занятті	2	10	20
5	Виконання самостійної роботи	2	5	10
6	Виконання модульної контрольної роботи (МКР)	1	25	25
Підсумковий рейтинговий бал			59	

12.1. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Загальна оцінка (кількість балів) складається з відповідної кількості балів з кожної теми змістового модуля, модульних контрольних робіт та виконання завдань для самостійного опрацювання питань тем.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
Д	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень магістрів;
- засоби підсумкового контролю: екзаменаційні білети

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Анисимов О.С. Методология: функции, сущность, становление (диалектика и связь времен). - М., 1996.
2. Аршинов В.И. Когнитивные стратегии синергетики // Онтология и эпистемология синергетики. М., 1997.
3. Берков В.Ф. Общая методология. М., 2001.
4. Берков В.Ф. Философия и методология науки: Учебное пособие. М., 2001
5. Борн М. Философия в жизни моего поколения М., 1963
6. Бройль Л. На стежках науки. - М., 1962. С. 164-165.
7. Бургин М.С., Кузнецов В.И. Введение в современную точную методологию науки. М., 1994.
8. Гейзенберг В. Кроки за горизонт. - М., 1987.
9. Джегутанов Б. К., Стрельченко В. И., Балахонский В. В., Хон Г. Н. История и философия науки Учебное пособие для аспирантов. — СПб Питер, 2006. — 368 с.
10. Егоров Ю.Л. Методологические проблемы современного научного познания. М., 1993.
11. Иванов В. Контент-аналіз як формалізований метод дослідження документів // Філософська і соціологічна думка. – 1994. - №3-4. – С.211-224.
12. Канке В. А. Основные философские направления и концепции науки. – М.: Логос, 2004.
13. Кравец А.С. Методология науки. Воронеж, 1991.
14. Методология научных исследований: Курс лекций для магистров всех специальностей Академии. Авт. Радионова Л.А. – Харьков: ХНАГХ, 2006. – 61 с. – С. 45-48.
15. Микешина Л. А. Философия науки: современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: Учебное пособие. М., 2005.
16. Овчинников Н.Ф. Методологические принципы в истории научной мысли. - М., 1997.
17. Перспективы научного разума и методологический дискурс. Мн., 2000.
18. Проблемы методологии постнеклассической науки. — М., 1992.
19. Самоорганизация и наука: опыт философского осмысления. М., 1994.
20. Системный подход в современной науке. М., 2004.
21. Сачков Ю.В. Научный метод: вопросы и развитие. М., 2003.
22. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы: Учебник для аспирантов соискателей ученой степени кандидата наук. -М.,2006.
23. Философия и методология науки: Учеб. пособие / Под ред. Купцова В.И. М., 1996.
24. Философия и методология науки: Учебное пособие для аспирантов/ А.И. Зеленков, Н.К. Кисель, В.Н. Новиков и др. Под ред. А.И. Зеленкова. – Мн.: АСАР, 2007
25. Ушков В. Введение в философию и методологию науки: Учебник. – М.: 2005.
26. Юдин Э.Г. Методология науки. Системность. Деятельность. М., 199.

Допоміжна

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів екон. спец. ВНЗ. – К.: АБУ, 2002.

2. Джегутанов Б. К., Стрельченко В. И., Балахонский В. В., Хон Г. Н. История и философия науки Учебное пособие для аспирантов. — СПб Питер, 2006.
3. Волков Ю.Г. Диссертация: подготовка, защита, оформление: Практическое пособие / Под ред. Н.И. Загузова. — М.: Гардарики, 2002.
4. Ковальчук В.В, Моїсєєв Л.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. — 2-ге видання, перероблене і доповнене. — К.: ВД «Професіонал», 2004.
5. Кохановский В. П. Философия и методология науки: Учебник для высших учебных заведений. — Ростов н/Д.: «Феникс», 1999.
6. Мартынов О.В. Методология научного творчества: Конспект лекций и материалы для семинарских занятий. Тула. 2000.
7. Микешина Л. А. Философия науки: современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: Учебное пособие. М., 2005.
8. Пятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. — К., 2003.
9. Стеченко Д.М, Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2007.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/FilosNauk/
2. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/courses/fl-nauk-tehn-Ch-pip.html>
3. <http://www.info-library.com.ua/books-text-11605.html>
4. <http://lection.com.ua/philosophy/finnau/zmist-filosofiya-nauki>
5. <http://nayka.podcova.net.ua/ekzamenats-yn-pitannya-do-vstupnogo-spitu/f-losof-ya-nauka>
6. <http://www.fulbright.org.ua/app/articles/art4.pdf>
7. <http://philosophy.ru/library/lib2.html>
8. http://filosof.historic.ru/books/c0026_1.shtml
9. The Stanford Encyclopedia of Philosophy - This contains many entries on different philosophy of science topics.
10. An introduction to the Philosophy of Science, aimed at beginners - Paul Newall.
11. Essays on concepts in the Philosophy of Science at The Galilean Library.
12. History of Twentieth-Century Philosophy of Science by Thomas J. Hickey - with free downloads by chapter for public use.
13. Center for Philosophy of Science, University of Pittsburgh
14. Tilburg Center for Logic and Philosophy of Science (TiLPS)